

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра здоров'я тварин і екології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

Лілія **МАРТИНЕЦЬ**

«28» листопада 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ДІАГНОСТИКА ЕМЕРДЖЕНТНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ТВАРИН І
ЛЮДИНИ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

Доктор філософії

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Аграрний	21 «Ветеринарна медицина»	211 Ветеринарна медицина	Ветеринарна медицина

Київ – 2023

Розробники: Наливайко Людмила Іванівна, професор кафедри здоров'я тварин і екології, доктор ветеринарних наук, професор

_____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії):

Кафедра здоров'я тварин і екології

_____
(назва кафедри)

Протокол № 2 від 18 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри (голова предметної комісії):

Людмила
ПАРХОМЕНКО

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету:

Аграрного
_____
(назва факультету)

Протокол № 11 від 17 листопада 2023 р.

Голова методичної комісії:

Овчаренко О. А.

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Передумови для вивчення

Дисципліни, що забезпечують		
Семестр	Найменування дисципліни	Найменування теми
10	Емерджентні	загальна епізоотологія
	хвороби тварин та людей	інфекційні хвороби тварин
		мікробіологія, вірусологія,
		фармакологія
		клінічна біохімія
		патологічна фізіологія

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Діагностика емерджентних захворювань тварин і людини» передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань з цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що розв'язує актуальне наукове завдання інфекційних хвороб, особливо тих, що відносяться до транскордонних емерджентних, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Діагностика емерджентних захворювань тварин і людини» є підготовка висококваліфікованих фахівців; формування уявлень про теоретичні основи і практичні знання з емерджентних хвороб тварин і людей; дати здобувачам знання про епізоотологічні закономірності виникнення, прояви і поширення емерджентних хвороб, засоби і способи профілактики та боротьби з ними.

Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення загальних закономірностей епізоотичного процесу та перебігу емерджентних хвороб;
- впливу природно-географічних і господарсько-економічних факторів на епізоотичний процес;
- основні характеристики емерджентних транскордонних хвороб тварин;
- основні клінічні форми, принципи діагностики емерджентних хвороб;

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК12. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

СК10. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарнообумовленого утримання тварин.

СК11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

СК12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

СК13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

ПРН8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

ПРН9. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

ПРН11. Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.

ПРН18. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Статус навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань 21 Ветеринарія (шифр і назва)	Вибіркова	
	Напрямок підготовки _____ (шифр і назва)		
Індивідуальне науково-дослідне завдання- _____	<u>Спеціальність:</u> <u>211 "Ветеринарна медицина"</u>	Рік підготовки:	
		1-й	-
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		1-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,1 самостійної роботи студента – 0	Освітній рівень: <u>доктор філософії</u>	Лекції	
		14год.	____ год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	____ год.
		Лабораторні	
		____ год.	____ год.
		Самостійна робота	
<u>0</u> год.	____ год.		
Мова навчання: українська		<u>У тому числі: 150 год</u>	
		Індивідуальні завдання: ____ год.	
		Форма підсумкового контролю: <u>іспит</u>	

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Осінній семестр:

Тема 1. Загрози інфекцій та алгоритм протидії транскордонним хворобам тварин (етіологія та еволюція хвороби, її поширення у світі; епізоотологічні особливості; імунологічні характеристики збудника; клінічні ознаки хвороби; патологічні зміни в організмі зумовлені патогеном; діагностика: польова, диференційна та лабораторна тощо). Міжнародна класифікація заразних хвороб тварин.

Тема 2. Транскордонні хвороби бактеріальної етіології (сибірка, туберкульоз, бруцельоз, псевдотуберкульоз, паратуберкульоз). Загальне визначення хвороб, етіологічний фактор, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, діагностика та лікувальні заходи)

Тема 3. Транскордонні емерджентні хвороби вірусної етіології (ящур, сказ, віспа, чума ВРХ, контагіозна плевропневмонія ВРХ, чума дрібних жуйних, катаральна гарячка овець (блутанг), везикулярний стоматит, лихоманка долини Ріфт, ефемерна лихоманка великої рогатої худоби, губчастоподібна енцефалопатія (пріони), *лихоманка Шмалленберга*, *хвороба Бунговано*, «атипова пневмонія»). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

Тема 4. Транскордонні хвороби коней (сап, інфекційна анемія (ІНАН), грип, венесуельський енцефаломієліт, гарячка західного Нілу). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

Тема 5. Транскордонні хвороби свиней (класична чума, африканська чума, хвороба Тешена, грип, везикулярна хвороба). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

Тема 6. Транскордонні емерджентні хвороби птиці (ньюкаслська хвороба, грип птиці, інфекційний бурсит, чума качок). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

Тема 7. Хвороби хутрових звірів (псевдомоноз норок, алеутська хвороба, вірусна геморагічна хвороба кролів, міксоматоз кролів). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія, патогенез, клінічні ознаки,

патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

Тема 8. Хвороби м'ясоїдних (чума м'ясоїдних, інфекційний гепатит).
Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин				
	усього	денна форма			
		у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Загрози інфекцій та алгоритм протидії транскордонним хворобам тварин	20	4	4	-	
Тема 2. Хвороби бактеріальної етіології	20	2	2		
Тема 3. Хвороби вірусної етіології	40	4	4	-	
Тема 4. Хвороби коней	20	4	2	-	
Тема 5. Хвороби свиней	20	4	2	-	
Тема 6. Хвороби птиці	20	4	2	-	
Тема 7. Хвороби хутрових звірів	20	4	4	-	
Тема 8. Хвороби м'ясоїдних	20	2	2	-	
Усього годин	150	14	16	-	-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна ФН
1.	Коронавірусна інфекція, атипова пневмонія	2
2.	Сказ, віспа, ящур, блутанг	2
3.	Чума ВРХ та дрібних жуйних, паратуберкульоз	2
4.	Грип коней, сап	2
5.	Губчастоподібна енцефалопатія (пріони), ефемерна лихоманка великої рогатої худоби, бруцельоз	2
6.	Класична чума свиней, африканська чума свиней	2
7.	Ньюкаслська хвороба, грип птахів, інфекційний гепатит	2
8.	Алеутська хвороба, вірусна геморагічна хвороба кролів, міксоматоз кролів, чума м'ясоїдних,	2
	Всього	16

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до лабораторних занять.
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції та практичні заняття відбуваються з демонстрацією таблиць, кодопосібників та мультимедійних презентацій. На практичних заняттях використовуються довідникова література з інфекційних хвороб тварин, птиці та людей.

5. ФОРМИ КОНТРОЛЮ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

До основних форм контролю відносяться:

- залік, екзамен

До основних методів оцінювання відносяться:

- опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- тестування;
- розв'язання ситуаційних завдань.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного та підсумкового контролю.

5.1 - Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль											Підсумковий контроль	Загальна сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	5	-	-
T12	T13	T14	T16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	5	5	5	-	-	-	-	-	-	-	40	100

5.2 - Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності

Результати навчання	Види робіт				
	Тест	Презентація	Практичне завдання	Усна відповідь	Ситуаційне завдання
Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.	-	-	-	+	-
Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.	+	+	+	+	+
Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.	+	-	+	+	+
Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення	+	-	+	+	+

Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.	+	+	+	+	+
Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування	-	-	+	+	+
Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.	-	-	+	+	+

Критерії оцінювання

5.3 - Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення дисципліни включає:

- 1) Навчальну програму дисципліни
- 2) Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни програма ExPharm - Heart E1.00R та ExPharm.
- 3) Опорний конспект лекцій
- 4) Пакет контрольних завдань для самоконтролю знань студентів.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Ярчук Б.М., Вербицький П.І., Литвин В.П. Загальна епізоотологія. – Біла Церква, 2002 – 655 с.
2. Сидорчук А. А., Кузьмін В. А., Олексієва С. В. Загальна епізоотологія: посібник
для вузів Видавництво "Лань", ISBN 978-5-8114-7261-1, 2021, 2-е вид., стер. 248 с.
3. Сидорчук А. А., Глушков А. А. Інфекційні хвороби лабораторних тварин. Вид-во "Лань", ISBN 978-5-8114-0935-8. 2021. 128 с.
4. Масимов, Н.А. Інфекційні хвороби хутрових звірів / Масимов Н.А., Горбатова Х.С., Калістратов І.А. - СПб.: Лань, 2013.- 128 с. - ISBN:978- 5-8114-1590-8 // https://e.lanbook.com/book/38840#book_name.
5. Масимов, Н.А. Інфекційні хвороби собак і котів [Електронний ресурс] — Електрон. дан. — СПб.: Лань, 2017. — 128 с. - ISBN:978-5-8114- 0938-9 // https://e.lanbook.com/book/90855#book_name
6. Основи географічної епізоотології, - 2-е вид., стереотипне - М.: НІЦ ІНФРА-М, 2016. - 160с.-ISBN-online: 978-5-16-104812-2 // <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=553264>
7. Інфекційні хвороби птиці/ Л.Є. Корнієнко, Л.І. Наливайко, В.В. Недосєков та ін. – Херсон: Олді-плюс, 2013. - 528с.
8. Транскордонні хвороби тварин з основами стемпінг-ауту: Навчальний посібник. Недосєков В.В., Мельник В.В., Макаров В.В. Херсон: Грінь Д.С., 2015. - 336 с.
9. М.А. Андрейчин. Посібник "Інфекційні хвороби", 1—2. 2001р.
10. Папуги в нашій оселі. Науково-методичний посібник. /Наливайко Л.І., Палій А.П., Пархоменко Л.І., Родіонова К.О., Івлева О.В. Харків-2020. ISBN:978-617-7912-14-8
11. Технології виробництва продукції птахівництва та впровадження системи НАССР в мікро, малих та середніх птахівницьких господарствах (навчально-практичний посібник). Родіонова К.О., Мельник В.О., Рябініна О.В., Наливайко Л.І., Катеринич О.О. Київ-Інтерсервіс-2023, ISBN:978-966-999-340-3. 207 с.
12. Яблонська О. В., Мазур Т. В, Ібатулліна Ф. Ж. (2017). Ветеринарна мікробіологія: навчальний посібник. К.: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2017. 432 с.
13. Інфекційні хвороби (підручник) (за ред. О. А. Голубовської). — Київ: ВСВ «Медицина». — 2012. — С. 778 — 12с. кольор. вкл. (О. А. Голубовська, М. А. Андрейчин, А. В. Шкурба та ін.) ISBN 978-617-505-214-3
14. Емерджентні інфекції птиці: грип та Ньюкаслська хвороба. Епізоотологія, моніторинг, діагностика та профілактика. (2012). За редакцією доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН і РАСГН Б.Т. Стегнія. Київ: Аграр. наука, 2012. 304 с. 155 іл.
15. Недосєков В.В., Мельник В.В., Макаров В.В. (2015). Транскордонні хвороби тварин з основами стемпінг-ауту: навчальний посібник. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 336 с
16. Полімеразна ланцюгова реакція у практиці ветеринарної медицини та біологічних дослідженнях (2010). Під редакцією доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН України Б.Т. Стегнія та доктора ветеринарних наук, старшого наукового співробітника А.П. Геріловича. Харків, 2010. 227 с.

Додаткова

1. Корнієнко Л.Є., Домбровський О.Б., Ярчук Б.М. Хронічні інфекційні хвороби. – Біла Церква, 2002. – 107 с.
2. Кравців Р., Завірюха В., Крупник Я. Збереження диких тварин та птиці в контексті підготовки лікарів ветеринарної медицини для даної галузі // Ветеринарна медицина України. – 2000. – № 1. – С. 16 - 17.

3. Профілактика інфекційних хвороб тварин аерозолями хімічних та біологічних препаратів. [Електронний ресурс] / А.Т. Кушнір, І.А. Бурєєв, Ю.О. Селянинов, Ю.И. Боченін. — Електрон. дан. — СПб.: Лань, 2016. — 192 с. -ISBN:978-5-8114-2046-9 // https://e.lanbook.com/book/71717#book_name
4. Сидорчук, А.А. Інфекційні хвороби лабораторних тварин / Сидорчук А.А., Глушков А.А. - СПб.: Лань, 2009. - 128с. - ISBN:978-5-8114- 0935-8 // https://e.lanbook.com/book/471#book_name
5. Епізоотологія як наука, її значення для ветеринарної медицини./ Недосєков В.В., Поліщук В.В., Мельник В.В., Гомзиков О.М., Мартинюк О.Г. К.: ЦП "КОМПРИНТ", 2015. 1,62 ум. др. арк.
6. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів факультету ветеринарної медицини ОС "Магістр" "Планування ветеринарних заходів" Ситнік В.А., Поліщук В.В., Жуковський М.О. К.: ЦП "КОМПРИНТ" , 2019. 1,4 ум. др. арк.
7. Методичні вказівки з визначення економічних збитків та економічної ефективності ветеринарних заходів для студентів факультету ветеринарної медицини ОС "Магістр" Ситнік В.А., Жуковський М.О. К.: ЦП "КОМПРИНТ" , 2019. 1,4 ум. др. ак.
8. Промислове та фермерське птахівництво. Колективна монографія. Мельник В.О., Рябініна О.В., Родіонова К.О., Наливайко Л.І., Катеринич О.О., Гавілей О.В. Київ-Інтерсервіс -2023. ISBN:978-966-999-341-0. 489 с.
9. Особливості вирощування та переробки перепелів . науково-методичний посібник. Палій А.П., Наливайко Л.І., Палій А.П., Родіонова К.О., Дубін Р.А., Іщенко К.В. Харків-ФОП Бровін-2021. 188 с. ISBN: 978-617-7912-76-6

